

„Soča“

izhaja vsak petek o poldne in velja s priloga „Primorec“ in „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto gld. 4-40,
pol leta 2-20,
četrt leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglase pri upravitelstvu.

„Primorec“ izhaja vsakih 14 dni ob enem z ravni (na par) „Sočinim“ številkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izidejo listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „poslanice“ plačujejo se za štiristopno petil-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,

7 „ „ „ 2 „

6 „ „ „ 3 „

Večkrat — po pogodi. Za večje širke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v to-

bakarnah v Nunki ulici in v Šolski ulici

po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, na-

ročnina in reklamacije pa upravitelstvu

„Soče“. — Neplačanih pisem uredništvo

ne sprejema.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravitelstvo je v Mar-

zinijski hiši, Via del Mercato št. 12, II.

Zopet napredek

Z današnje številke napočil je našemu listu vesel in znamenit dan novega življenja, novega se veliko uspešnejšega napredovanja in delovanja za probo in vsestransko povzdigo našega naroda ob najzgodnejših mejah velike slovanske domovine.

Današnji dan zasluži, da se ga nekako svečano spominjamo in da ga vredno zaboležimo v zgodovinsko kroniko našega lista.

Ko so slovenski rodoljubi pred 22 leti ustanovljali naše narodno glasilo za Slovence na Gorškem, niso niti od daleč mislili na to, da bi se list mogel kdaj odrešiti tuje strehe ter od pomilovanja vrednega najemnika pospeti se do samostalnega gospodarja. Toda v novejšem času so se začele vsestranske razmere hitrejšimi koraki obračati na našo stran, tako, da se moramo le čuditi, kakó je to mogoče, da gorški Slovenci že popred nismo oskrbeli svojemu narodnemu glasilu trdnjše podlage, one prepotrebne samostojnosti, ki jedina zagotavlja uspešen razvitok in napredek.

Le pogledimo, kakó so delali in delajo v tem oziru drugod. Kdorkoli se je ustanovljaj kak list večje važnosti, vselej so ustanovitelji oskrbeli ob enem tudi tiskarno. Ko so slovenski rodoljubi začeli izdajati prvi slovenski dnevnik „Slovenski Narod“, ustanovili so tudi „Narodno tiskarno“, brez katere bi bil list gotovo propadel, ali pa bi k večjemu le životalil in pri tem polnil žep tujim tiskarjem. Na enak način nastala je pri „Slovenec“ „Katoliška tiskarna“. V Zagrebu ustanovili so hrvaški rodoljubi „Dioničko tiskarno“, ki izdaja „Obzor“ in „Vienac“ ter poleg tega silno veliko stori za hrvaško književnost ter kulturno napredovanje na slovanskem jugu. — V Pragi imajo „Národní Listy“ svojo tiskarno, brez katere bi se nikakor ne mogli povzdigniti do sedanjih stopnje, katere se moramo kar čuditi. Tudi „Politika“ ima svojo tiskarno. Na Dunaji si pa niti ne moremo misliti večjega lista, da nima samostalne tiskarne. Zlasti starejši listi niso brez nje, kajti v prejšnjih časih je bilo lahko dobiti tiskarsko koncesijo. Enako je povsod drugod po svetu.

In zakaj bi v Gorici ne bilo takó? Zakaj naj bi v Gorici narodno glasilo ne imelo svojega doma, v katerem bi bilo na varnem in ne vsak hip v nevarnosti, da ne ostane na cesti — ali pa na milost in nemilost izročeno tujim tiskarjem?

Na katoliškem shodu v Lincu pripovedoval je neki duhovnik-urednik, če se ne molimo iz Steyra na Gorenjem Avstrijskem, kolik revež je bil, dokler list ni imel svoje tiskarne. S tiskarjem imel je večer križ zaradi rednega izhajanja lista in zlasti zaradi cene, katere so bile čedalje višje in višje; tiskarju je z jedjo rastal tek, nikoli ni imel zadosti — dasi je z listom vred dobil v svojo tiskarno tudi vse njegove sonišljenike. Tiskar sam je s takim svojim postopanjem urednika prišilil, da se je postavil na samostalne noge, ustanovil si tiskarno — in zdaj se list razvija, da je kar veselje.

Enaka je z našim listom. Ustanovitev samostalne tiskarne nam ni bila niti od daleč na misli. A bili smo k temu prisiljeni — in evo, danes se je „Soča“ prvič tiskala v svoji tiskarni.

Danes nam tega ni žal, da si smo se morali nad pol leta boriti za dovoljenje, da si nas tiskarna stane silno veliko skrbij in truda, da si smo zabili v stroje in širke vse — kar imamo. Ni nam žal, ker prepričani smo, da smo s tem kerakom položili našim listom in novejši „Slovenski knjižnici“ takó trdno podlago, da je nobena sila več ne spodbiže. Zato je današnji dan velikega pomena za naš list in za vse tiste, ki smo se zbrali okoli njega.

Mi smo tedaj po vzgledu vseli veljavnejših listov ustanovili tiskarno zaradi lista, v namen, da bi narodno glasilo moglo bolje uspevati in se več storiti za probo in povzdigo naroda. Naša tiskarna bodi torej trdna zaslomba „Soči“, „Primorcu“, „Slovenski knjižnici“ in vsem drugim narodnim podjetjem, ki bi se se ulegli v njej poroditi. Takó je povsod, takó bodi tudi v Gorici.

Imamo pa tudi slučaje, ko se dogaja uprav nasprotno od tega, kar smo povedali gori. Ako je kje kak tiskar, ki ne tiska nobenega lista, nima rednega in stalnega dela. Vrhu tega se ne more zanašati na to, da bi tiskal za širše kroge, kajti čitatelji raznih listov naročajo potrebne tiskovine najraje v onej tiskarni, kjer izhaja njim najbolj priljubljeni list. To je naravno — in to vedó tiskarji prav dobro. Ako torej kak tiskar nima nobenega lista ali ako ga je zgubil, kaj stori? Tedaj skuša na svojo roko ustanoviti list, okoli katerega naj bi se zbrala nova vrsta čitatelev. . . . Tak list ni torej nič drugega nego reklama za neko tiskarno; tak list je le sredstvo za druge namene.

Pri nas je prav nasprotno resnica! Celih 23 let je naš list životalil; izdajatelji in uredniki so se trudili z njim in čisto se dokladali iz svojega žepa za vzdrževanje — tiskarji pa so bili edini, ki so bili zadovoljni s plačilom, koje so dobivali za „trud“ in „delo“.

Čas je torej, da se je naš list postavil na samostalne noge vsaj tikoma pred vrati svoje 25-letnice. Da ne bo životalil, marveč da bo veselo napredoval, za to bo skrbela tiskarna; a da bo mogla tiskarna veliko storiti za razvitok „Soče“, „Primorca“ in „Slovenske knjižnice“, za to bodo zopet skrbeli naši prijatelji in sonišljeniki, ki jo bodo ob potrebah podpirali z naročili. Tako se bo vse lepo ujemalo in medsebojno podpiralo, kakor je povsod drugod in kakor drugače ne more biti.

Zato se veselimo današnjega dne, ko se je naš list prvič tiskal v svoji tiskarni, in zato se nam je zdelo potrebno, da smo se tega trenutka, ko začnemo novo, uspešnejšo in plodovitejšo delovanje, spomnili z nekoliko vrsticami na prvem mestu današnje številke.

Tiskarstvo in časnikarstvo ima velikansko važnost v življenju vseh narodov. Mi se zavedamo take važnosti, zavedamo se veljave in upliva, a zavedamo se tudi svetlih delovnosti, katerih tiskar in časnikar ne sme nikdar pustiti izpred oči. In te dolžnosti so jasno zaboležene v gestu, ki je edino vodilo našemu delovanju, v uzvišenem in zlatem ter pomembnem gestu:

Bog in narod!

Volitev v Tolminu

V torek 5. t. m. vršila se je dopolnilna volitev deželnega poslanca za slovenske trge Bolec, Kobarid, Tolmin, Kanal in Ajdovščina. Vsi trgi volijo v Tolminu, kar je volilec v drugih trgih jako nepriljeno, mnogim pa skoro onemogoči izvrševanje volilne pravice, kar morajo tako obžalovati. Ta zadeva prišla je tudi že v razgovor v deželnem zboru, kajti de-luje se na to, da bi vsi trgi volili doma. Doslej so se najpridneje udeleževali volitev Bolčani in Kobaridei, a pri izvrševanju svoje volilne pravice so imeli vselej stroške in so zamujali dragi čas. Ajdovci se niso menda še nikoli udeležili volitev, kar je umljivo, ker iz Ajdovščine do Tolmina je dolga pot in pa „hentan draga cerenga“, kakoršna je v navadi ob volitvah. Naše smo se, da se našim poslancem posreči, prodreti z nameravano pre-

membo volilnega reda, kateri naj bi obsegal pa tudi določilo, da smejo voliti tudi petakarji, t. j. taki tržani, ki plačujejo najmanj 5 gld. izravnega davka.

O tej dopolnilni volitvi v Tolminu so veliko več pisali laški in nemški časopisi nego slovenski. Pisarili so o „Laškej“ stranki na tolminskem; celo v Kobaridu in Boleu so iz-našli napetost med „Laško“ in sloven-sko stranko, vsled česar bo boj pri volitvi prav hud. Da so kvasili take bedarije irredentovski listi, to je umljivo, kajti oni dajejo vsemu svetu razumeti, da italijanska zemlja se raz-prostira celo tje do Save, in zdiljujejo po onem srečnem trenutku, ki bi jim postavil laško tro-bojnico na našem starodavnem očaku „Tri-cornu“. Ni pa lahko umeti, kakó so mogli za irredentovskimi klepetuljami pobirati stopinje resni nemški listi, kakor so „Neue fr. Presse“, stara „Presse“ itd., in za temi je enako kva-sila „Südsteirische Post“, ki hoče biti glasilo slajerskih Slovencev, a vse svoje modrosti o Slovenceh na Primorskem pobira iz dunajskih židovskih listov, ker se uredniki bojé čitati li-beralne „Soče“ in „Edinosti“.

Rekli smo, da so slovenski listi prav malo pisali o tej dopolnilni volitvi. Čemu tudi! Slo-venski uredniki se lahko glasno smejejo, ko čit-tajo o laškem kandidatu na Tolminskem, potem pa mirno odložijo tako neslano berilo, na ka-tero ni vredno odgovarjati. Mi vemo dobro, pri čem smo, a če Nemei in Lahi hočejo sle-piti svoje nevedne čitatele, slobodno jim.

In da smo natančno vedeli, pri čem smo, to je pokazala volitev 5. t. m. v Tolminu. Brez vsakršnega hrupa bil je proglašen kandidat, brez hrupa bil je izvoljen — soglasno. Tako disciplino obhoduje lahko ves svet.

Bolčani in Kobaridei so se prvi zjedini-li za visokorodnega gospoda Alfreda grofa Co-roninija; to kandidaturo so z veseljem spre-jeli vsi veljavnejši volilci v drugih trgih — in na to jo je politično društvo „Sloga“ javno razglasilo.

Proti tej kandidaturi bi bili reno radi nastopili marsikateri krogi, a grozde bilo je prekisto, nihče se ni upal črhnuti besedice.

Pač, ljubljanski „Slovenec“ je moral tudi tu uнес utakniti svoj nasek. Pokazal je s tem, da njemu je zabavljaje edini namen. Vedeti je moral, da grof Alfred Coronini bo soglasno izvoljen, vendar je i. ral brusiti svoj strupeni jezik proti poslatljenemu kandidatu in proti našemu listu. Vemo zakaj. Nekateri hujšaki se še dandanes niso sprijaznili s sedanjim polo-žajem in zato brecajo proti vsemu, kar stori sedanje narodno vodstvo in kar dokazuje, da med narodom in vodstvom vlada popolno spo-razumljenje.

To sporazumljenje pokazala je najlepše volitev v Tolminu. Sto pet in dvajset volilcev prišlo je v Tolmin in vsi so volili visokorod-nega gospoda grofa Alfreda Coroninija. (Šest glasov je neveljavnih, ker so volilci zamenili krstno ime Alfred v Albreht.)

Ta volitev je značilna za sedanjí poli-tiski položaj ne le na Gorškem, marveč na Pri-morskem v obče. Volitev sama glasno priča vsem merodajnim krogom, da z našim za-vednim prebivalstvom se ne dajo zbijati ni-kake šale, marveč da treba resno računati z njim, ako nečajo, da se usoda ne bo kdaj maščevala nad njimi. Ta volitev jim bodi ob-enein opomin, da začnejo čim prej drugače rav-nati s Slovenci na Gorškem, sicer nasta-ne nekaj, kar jim bo do skrajne mere neljubo in zoperno.

Takoj po dokončani volitvi, še predno je bila izvolitev proglašena, prejelo je društvo „Sloga“ brzojavno poročilo o soglasni iz-volitvi grofa Alfreda Coroninija. Načelnstvo „Sloga“ je takoj brzojavno zahvalilo volilce-

na uzornej disciplini in za ono politisko zro-lost, koje so sijajno pokazali s to volitvijo.

Grof Alfred Coronini potuje zadnje tedne v inozemstvu in najbrže niti ne vé, da je bil proglašen kandidatom in zdaj soglasno izvoljen. Ni pa nikakoršnega dvoma, da slo-venski trgi so dobili v njegovi osebi ne le odličnega, marveč tudi zvestega in odločnega zastopnika v deželnem zboru, kakor smo Slo-veneci v obče dobili z njim neprestrašenega zagovornika v državnem zboru dunajskem.

Zato tudi od svoje strani prav srčno za-hvaljujemo vse vrle volilce v naših lepih in prijaznih trgih, ki so slujnim načinom doka-zali svojo narodno zvestost, narodno odločnost in ob enem svojo politisko dozorelost. Do-kazali so, kako dobro znajo ceniti narodno disciplino in ono skupno narodno vodstvo, brez katerega ni mogoče niti najneznatnejše politisko ali narodno delovanje. Politčno druš-tvo „Sloga“ sme s ponosom gledati na za-vodne volilce v slovenskih trgih. Slava jim!

Družbe sv. Cirila in Metoda

redna VIII. velika skupščina dne 26. julija 1893 v Sežani na Krasu.

(Dalje).

Kaj izrednega pa je „prva krona družbi sv. Cirila in Metoda“. To misel je sprožil pr-vi vrli celovski „Mir“ dne 30. oktobra 1892. — in je kralo potem izkazal 100 zlatih kron kot odgovor „Parteilagu“ v Celoven. Po-prijeli so se te misli tudi drugi listi in so prinesli oklic do rodoljubnega občinstva. Ko pa so meseca maja prišle v promet tudi srebrne krone, tedaj pa je pričel „Slovenski Narod“ sistematično nabirko prvih kron ter jej odkazal dan za dnevom posebno rubriko — in zdaj je že presegel četrty tisočak. Tolike jednodušnosti v požrtvovalnosti še ni videl morda slovenski svet. (Res je, dobro!) Družbinemu vodstvu so te kroni-ne darove doslej oddala čast. vredništva čas-nikov „Slov. Narod“, „Primorski List“ in „Mir“.

V proslavo naši družbi je objavil „Mir“ 20. oktobra 1892. lep sonet, a „Soča“ je povodom izborne akademije, prirejene po ženski podružnici v Gorici, proslavila tudi na-šo družbo z dvema klasičnima pesnima, ka-teri je zložil neimenovan pesnik. „Edinost“ je sprožila „Cirilo-Metodjski dar“, ki je druž-bi naklonil že mnogo stotakov. Sicer pa so se skoro vsi slovenski časniki v posebnih člankih spominjali naše družbe, a posebno izborne spise in pojasnila o njej so objavili: Mir, Slovenski Gospodar, Domovina, Dolencijsko Novice, Edinost, Soča, Novice, Slovenski Na-rod, Domoljub in Rodoljub. V tej okoliščini je tudi iskati toliko zanimanja za našo druž-bo. Iz dozda navedenega se je slavna skupščina prepričala, kolike simpatije vži-va naša družba v vseh slojih našega naroda. (Istina!) Neko sankcijo temu čust-vovanju uvideva naša družba v običajnih darovih dveh visokih korporacij: proslavnega deželnega zbora kranjskega s tisoč, in slavnega mestnega zastopa ljubljanskega s pet sto goldinarji. (Slava!)

Vsem podpornikom, dobrotnikom, pos-peševalcem družbinih namenov, vsem podružničnim načelnikom in narodnim ča-sopisom iskreno zahvalo!

A tudi milih pokojnikov ne smemo pozabiti. Žal, da nam jih je letos — kolikor se nam je naznanilo — dokaj pokosila ne-mila smrt. Monsgr. kanonik Legat, ustanovnik trž. moške podružnice, ki je blagodušno

oskrbel sliko vladike Ravnikarja za našo knjižnico, preminol je v najljepši dobi. Dekan Lovro Potočnik, bivši prvomestnik Gornje-gradske in podpredsednik Braslovške podružnice, ki je volil naši družbi v svoji oporoki 50 gl. Nenadoma je umrl A. Pakiz, učitelj v Lokvi, bivši odbornik Nakelske podružnice. Metliška podružnica izgubila je svojega ustanovnika Martina Tomca, župnika v Suhoru. Tilika Fremsfeldova, osnoveateljica ženske podružnice v Ormožu, je le malo časa še gledala sad svoje trudoljubivosti. Idrijska možka podružnica je izgubila svojega blagajnika Frana Lapajnetu. Vrhnjska možka podružnica svojega prvomestnika dekana Koprivnikarja. Narodni buditelj koroski dr. M. Lutman, osnoveatelj in odbornik podružnice v Ziljski Bistrici, je pač prežgodaj legel v grob. Brežiška podružnica obžaluje svojega ustanovnika, župnika Ivana Kuneja v Dobovi. Istotako Beljaska podružnica svojega ustanovnika vrlega trgovca Frana Pihaca in odbornika, Simon Slocekel-na, župnika pri sv. Lenartu. Izvanakademska graska beleži v svoji kroniki mejrtvini: Dr. viteza Moenika, majorja Andr. Komelja pl. Sočebrauskega, kanonika dr. Robiča, kateheta Petra Wallnerja, nadinženirja Iv. Vičič-a, Karolino Tramplerjevo, rojeno Nemko, ki je med Hrvatini in Slovenci živeč omlila si naš rod. Ustanovnik Mokronoške podružnice notar Ivan Fiser prominol je v Gornjem Gradu. Trgovec Martin Jurčič v St. Ruprtu na Dolenjskem, ki je volil naši družbi 20 gl. Ženska podružnica v Št. Vidu nad Ljubljano oplakuje svojo vrlo blagajničarico Josipino Zupan-ovo. Višnjagorsko-Zatičinska podružnica izgubila je svojega podpredsednika Primoža Ribnikarja, župnika v Zatičini, Goriska možka obžaluje poleg gori imenovanega vojaškega pisatelja Komelja župnika Jakoba Vizenjinja na Vogrskem. Senožeška podružnica izgubila je deželnega poslance Hinka Kavčiča. V Ljubljani je prominol družbenik Sentjakobsko-Trnovske podružnice, komptoirist Josip Kadunec, kateri je tajnistvu vsa leta za našo družbo veliko pomagal. In nedavno je umrl naše družbe pokrovitelj Julij Rozina, trgovec v Pudožu pri Ložu.

Teh vrlih pokojnikov kakor vseh živih družbenikov spominjali smo se pri današnji presv. daritvi. (Slava jim!)

7. Sklepno je vodstvu omenjati še nekaterih izvanrednih dogodkov. — Dne 19. februarja je slavil katoliški svet 50letni jubilej škoforstva Nj. Svetosti papeža Leona XIII. Mej deputacijami, ki so se tem povodom poklanjale Nj. prevzvišenosti knezošk. vladiki Ljubljanskemu, bilo je tudi poslanstvo naše družbe, ki je po svojem prvomestniku izrazilo sinovsko udanost in pokorščino poglavarju sv. cerkve in svoje obhajevanje duševnemu velikanu na papeževem prestolu in velikemu prijatelju slovanskih rodov. (Slava mu!) Prevzvišeni knez vladika je družbino zastopstvo milostno sprejel z obljubo, da sporoči to čestitanje na pristojno mesto — od koder je pozneje dospela na prečastito škofijstvo za posameznike kakor za vsa voščena društva očetovska zahvala in apostolski blagoslov.

Ko je c. kr. deželni predsednik Andrej baron Winkler zapuščal svoje mesto v Ljubljani, poslovila se je pri njem mej slovanskimi društvi dne 16. oktobra 1892 tudi deputacija naše družbe; istotako se je dne 1. novembra na to poklonila novemu načelniku deželne vlade Kranjske Viktoriju baronu Heimu.

Zasluzni rodoljub slovenski, pokrovitelj in razsodnik naši družbi dr. Jarnej Zupanec je bil odlikovan z vitežkim križcem Fran Josipovega reda, vsled tega mu je vodstvo pismo čestitalo. Pokrovitelj naše družbe Anton Hajšek, dekan v Slovenski Bistrici, pa je nedavno postal častni kanonik Lavantinskega stolnega kapitola. — Zalna je bila sicer slavnost ob prenosu zemeljskih ostankov grofa Draškovića v Zagrebu dne 15. junija 1893, a tudi Slovenca veseli, da bratski nam narod hrvatski tako visoko časti svoje duševne velikane. Našo družbo je pri tej slavnosti zastopal njen nadzornik Oroslov Dolenc.

Ali naj z ozirom na vse to k sklepu še kaj pristavimo? Dovolj bo, ako si prilastimo besede, s katerimi je slavno načelnistvo Brežiške podružnice lani vabilo k pristopu pisoc.*)

„Družbe sv. Cirila in Metoda ni treba dosti priporočevati, kajti nje namen je velevažen, krasen in blag; ona mora biti vsa-“

kemu Slovencu mila in draga. Njej se ne morejo primerjati jednaka nemška in italijanska društva; teh jedini — ali vsaj glavni — namen je, odtujiti slovansko šolsko mladino svojemu rodu, (istina!) naša družba pa ne sega po tujem življu, ampak varuje le slovenske otroke, da se ne izneverijo svojemu rodu, in s tem ob jednem svojemu Bogu in vsemu, kar je lepo in blago (Da, da, tako je!); saj je obče znana resnica, da kdor zataji svojo mater, svoj rod in želi, da isti ostane kreposten in blag, živo podpira družbo sv. Cirila in Metoda.“

Z ozirom na svoje delovanje je vodstvo, katero danes osmiče nespremenjenih nazorov poklada račun pred Vami, če zborovalci, onega prepričanja, z besedami: „Deluj vsakó marljivo na narodnem polju; pota so lahko različna, a volja bodi nam vsem jednaka!“ (Pritrjevanje!)

Isto tako je izrazil — ker ne škoduje, da si i mi dobro zapamtimo — glasoviti Deak, ogrski državnik, drugo resnico z besedami: „Tudi mene marsikaj žalosti, tudi jaz ne morem vsega pozabiti; ali moja ljubezen do domovine je večja, kakor nasprotstvo proti mojim zopernikom“. (Izvrstno!)

Odvržimo, rojaki, ves pesimizem, kakor bi bilo vse naše prizadevanje napram tako mnogoštevilnim nasprotnikom sosednih nam narodov zastoj, družimo se katoliški Slovenci — kar nas je — kakor Slovenci-bratje, in spoštilo se bo, kar pesnik zagotavlja:

„Kjer Slovencev moč se v jedno stika, Pade sila še tako velika.“

(Tu je sledilo viharo dolgotrajno odobravanje, živio- in slavklici, ploskanje, kakor se nobenkrat doslej: v obče se je sodilo, da je to srčna ovacija družbinemu vodstvu.)

Prvomestnik omenja, da je letos v poročilu našelo dokaj družbenikov, ki jih je nam in slovenskemu narodu prežgodaj odvzela nemila smrt, pozove skupščinarje, da blagovolé v znak sožalja vstati, kar se je zgodilo s slava-klici odličnim pokojnikom.

Na to povpraša zborovalce, da li želi kdo besede k tajnistvenemu poročilu? Zastopnik Blaž Grča, župnik šempaske, omenja v kratkih pa jednatih besedah, da so se skupščinarji prepričali iz vodstvenega izvešja, kako previdno je glavni odbor pospeševal družbine namene, da je njegovo delovanje res plodonosno za katoliško-slovensko šolstvo in da morajo biti osobito še tajniku za njegovo požrtvovalnost hvaležni. „Vneti bi se morali — vsaj danes za družbo, če bi že poprej ne bili vneti in bi že prej ne bili zanjo delovali“. Zato meni, da v zmislu slavne skupščine govori, ako nasvetuje družbinemu vodstvu — in imenoma še tajniku — naše priznanje in toplo zahvalo. — Po kratkih opazkah zastopnikov Ivana Hribarja in dr. Mat. Pretnerja se mej „dobro- in živio-klici“ potrdi nasvet župnika Grče. (Dalje prih.)

Politični razgled

Avstrijske dežele. — (Državni zbor) se snide 10. oktobra, ako je polvladni „Fremdenblatt“ dobro poučen. Avstrijski narodi z napeto nestrpnostjo pričakujejo, kako se bo vedla vlada nasproti raznim strankam naše poslanske zbornice.

— (Vojskove vaje) vrše se na Ogerskem in v Galiciji vkljub temu, da je tamkaj kolera že povsod raztegnila svojo črno roko. Presv. cesar udeležil se je vaj Galiciji.

— (Katoliški centrum) hočejo ustanoviti nemški konservativci dosedanjega Hohentwartevega kluba. Češko konservativno glasilo „Čech“ je jako nasprotno takej novi stranki.

— (Mestni zastopražki) je sklenil podati utok proti naredbi namestništva, da v Pragi morajo biti vsi ulični napisi češko-nemški. Radovedni smo, kaj poreče ministerstvo. Ako utoku ne ugodí, potem bomo vedeli i mi Slovani v mestih, kjer smo v manjšini, kaj nam bo storiti, da se bo v Avstriji pravica povsod enako delila.

— (Splošna volilna) pravica je eno glavnih zahtev delavskega stanu; na Dunaju, na Češkem in v večjih obrtnih krajih vrše se vsak teden delavski shodi, ki zahtevajo to pravico. Po nekod se celo ženske oglašajo za volilno pravico.

— (Na Češkem) čedalje hujše vré med narodom, ki je silno nezadovoljen s sedanjim položajem v Avstriji. Ta nezadovoljnost se je še poostрила vsled znane zadeve s če-

škimi uličnimi napisi v Pragi. — Mladočeh dr. Edv. Greg. je izjavil v nedeljo na shodu volilcev v Lužecu, da Mladočehi gotovo izstopijo iz državnega zbora, le pravi čas, kdaj naj bi se to zgodilo, ni še prišel.

Znanja države. — („Glas Crnogore“) proslavlja kneza črnogorskega in sv. Očeta Leva XIII. o lepem uspehu njiju pogajanja zaradi slovanskega bogoslužnega jezika. To je za Slovanstvo vesela novica.

— (Rusko vojno brodovje) poseti francosko pristanišče Brest; o tej priliki se bodo vršile velike slavnosti, ki bodo dokazovale rusko-francosko prijateljstvo „za vsak slučaj“.

— (Rusija) je začela v novejšem času skrbeti tudi za vojno moč na morju. Tako je 27. avgusta sam ruski car položil temelj novemu vojnemu pristanišču v Libavi na južnem bregu baltiskega morja, katero so Nemci krstili za „Nemsko“. Zdej pa je to ime v nevarnosti, kajti Rusi nič kaj ne marajo zanj.

— (V Rimu) pridno pokajo bombe; uboji in ropi igrajo vsak dan svojo žalostno ulogo. A gorški Laki bodo o Slovencih govorili, da smo barbarji in ljudje z „živinsko“ naravo, kakor se je drznil blebetati dr. Marani v mestnem starašinstvu.

— (Med Italijo in Francijo) nastali so silno napeti odnosi zaradi italijanskih delavcev, ki se silno brezobzirno vedejo na francoskih tleh: med italijanskimi in francoskimi delavci nastali so celo krvavi poboji. — Italijanski kraljevič se je demonstrativno vdeležil nemških vojaških vaj, a Francozje so odgovorili s tem, da je 1. t. m. na parizki borzi italijanska renta padla za 25%, radi česar ima Italija velikanško izgubo.

— (Na Francoskem) so se dovršile volitve v parlament. Republikanci so pridobili okoli 80 sedežev; vseh zastopnikov imajo 409, dočim je vseh ostalih le 172. Pri ožjih volitvah v nedeljo so propadli vsi kandidati, ki so bili kakorkoli deležni pri znanem panamskem skandalu.

DOPISI

Iz goriske okolice, 5. sept. (Anarhisti.) Dne 25. avgusta pojavili so se zopet anarhistični nemiri v blaženi Italiji, v mestu Milanu. V nekem predmestju oropali so najprej prodajalnice, na kar je pobegnilo vse zbegano ljudstvo. Med vojaki, ki so prišli policiji na pomoč in anarhisti, nastala je prava bitka. Mnogo je bilo ranjenih. Na več krajih mesta spoprijeli so se anarhisti s policijo. Zadnji se je posrečilo, zapreti okoli 50 anarhistov. —

To novico je bilo čitati v mnogih listih. Kedo so ti anarhisti? Ljudje so, ki pa nimajo človeškega srca. Anarhist bi razrušil rad vse, kar si je naredil človek; videl bi rad, da bi bile same razvaline tam, kjer stoji sedaj mesta, da, pomiril bi rad tudi človeška bitja. Njega ne boli srce, ako rani bomba, koja je vrгла njegova neusmiljena roka, nedolžnega otroka; usmilil se ne človeka, ako je izgubil po njegovi bombi nogi — najraje bi uničil vse na tem svetu. Pač, divja mora biti narava, koja ima tako nečloveče!

Ali so anarhisti morda Slovani? Ko bi bili Slovani, ako bi se med Slovani nahajal tak človek, tedaj gorje nam! Vsi listi bi bili polni najgrših psov, s kojimi bi nas blatili, vsi bi kazali na nas, češ, glejte! kako divje ljudstvo so Slovani! A Slovenec je miren, zastoj bi iskal med nami anarhista, saj ti je pravi Slovenec še prekrotek in pusti, da mu drugi hodijo po glavi. Ne! mi smo že tako ustvarjeni, da ne bode nikdar med Slovenci anarhista.

Morejo-li kaj takega reči drugi narodi neslovanske krvi? More-li kaj takega trditi naš bližnji sosed — Lah? Ne! Baš v Italiji, v onem blaženem kraljestvu, kjer je vse tako lepo in uzorno, baš tam, kjer leta pečena piščeta odrešenim trpinom v usta, baš tam pokajo bombe, baš v Italiji vrše anarhisti prav sijajno svoje uloge.

V zadnjem času začeli so na Goriskem grditi Slovence, češ, oni so krivi, da je prišlo do nemirov med okolici in meščani. Krivdo valijo po vsej sili na Slovence, da bi mislil svet o njih, kako divji so. A kedo je kriv teh nemirov? Naj reče kedo, da Slovenec ni krotek, kakor jagne! V slovenski krvi kraljuje krotkost, ako je tudi v laški tako, dokazov imamo pri anarhistih, ki so laske krvi. V Italijo pogledajte obrekovalci našega naroda!

Tam lahko vidite, kako močno je ukoreninjen anarhizem. Anarhisti v Italiji so laske krvi in ako se pretaka po vaših žilah laska kri, vedite, da ste si krvni bratje in da pridete kot taki med naše mirno posteno ljudstvo!

Iz Slovenije, meseca septembra. (V obrambo.) Goriska zidinja vedno trdi, da Slovenci na Goriskem izzivajo. Da bode znal čitatelj sodi, o razmerah na Goriskem, dovolite mi, da povem nastopni dogodek.

Bilo je pred nekaterimi leti. Sedeli smo nekega večera trije prijatelji na Katarinijevem vrtu. Ne daleč od nas sedelo je pri dolgi mizi nad dvajset Lahov „di puro sangue“. Mi trije smo se mirno razgovarjali, ne zmenec se za nje. Ko zapazijo, da smo Slovenci, tedaj nas začno psovati na tak način, ki more biti lasten jedino le takim „di puro sangue“. Mi plačamo in vstanemo; jaz pa grem blizu njih mize in jim po laški neustrasno rečem: „Stramujte se! Hočete biti izobraženci? Da, vidim, kako lepa je Vaša omika. Učite se pri našem priprostem kmetu olike, ker ta je ima več nego Vi gospodje“. — Mislite si lahko, da niso bili kar nič veseli takih besed. Najhujši kričal zgrabi za stol in ga hoče zamahniti nad mano. A jaz se ne ganem. Ko vidi to, zaskripa z zobmi in me prekolne. Jaz s znanjem pa prav ponižno klobuk s pozdravom: „Complimenti signori!“ in odidem. Na Korni nas je dočela tolpa. Kričali so nad nami, preklinjali nas, a mi smo sli mirno. Mislili so najbrže, da pobegnemo, a čemu? Storiš nismo nikomur nič zalega in koga se nam je bati? Začeli so se zaletavati v nas, a bili smo vedno mirni. Ko to ni pomagalo, ker hoteli so najbrže, da se mi koga dotaknemo, začeli so pa preklinjati nas, naše starše, naš rod, našo vero itd. itd. s takimi kletvinami, kakoršnih človek ne more v drugem jeziku izgovoriti, nego samo v laškem. Pričelši do kavarne v Gosposki ulici, kričali so nad nami, naj gremo z njimi v kavnarno, da nam tam pokažejo. Mi smo bili pa tako pametni, da smo sli mirno domov.

Recimo sedaj, da bi bila vzkipela jednemu ali drugemu izmed nas mlada kri. Mi smo bili trije, onih nad dvajset, kaj bi bilo z nami? Zidinja bi bila potem gotovo pisala, mi smo izzivali in goriski patrijotje dali so nam zaslužno plačilo. Kaj ne, da bi bilo tako? Da, spominjam se še sedaj, da smo imeli vsi trije rosne oči, ko so nam preklinjali naše nedolžne roditelje, a potolžili smo se že takrat s tem, da smo rekli: Kaj drugega že itak ne moreš pričakovati od takih ljudi. Pripomniti moram, da so bili skoraj vsi iz dobrih hiš, nekateri tudi v trgovini. — Spominjam se tudi še prav dobro, kako so letete nad mano psovke od nadobudnih komitjev, kadar sem korakal po mestu. To je doletelo že gotovo vsakega Slovenca, ki je bil v mestu. In mi Slovenci smo tako nemarni, da jih redimo, da kričé in nas psujejo kar pri belem dnevu! Kedaj se vender spametujemo? Take ljudi ukrotimo jedino s tem, ako noben Slovenec ne prestopi več laškega praga, ako se bomo vsi držali gesla: Svoji k svojim!

Izpod Čavna. — Vipavska, kolikor je je od šempaske mlake do sredine Hublja, ni še izrazila svoje neprijaznosti do mladega „Primorskega lista“, kar g. Logar neopravičeno trdi v istem listu od 20. m. m. Resnica je, da se v tem delu Vipave precej živo razvijajo razna vprašanja pri kozarcu rujnega Vipave, kar se dogaja tudi drugod. V pravi meri je to lepo in potrebno; samo, da se ne dela račun brez krmarja —! G. Logar pravi, da letos v Križu se ni bilo toče. Jako se moti. Križani z okolico so si priredili točo, kakor druga leta, tudi letos dosedaj že štirikrat. Mestno starašinstvo Križa je, kakor skoro v vseh rečeh, n. p. tamošnji vodnjak, tudi v tem — dovoljevanju javnih plesov — prav konservativno. Vse prizadevanje raznih strank je brezuspešno. Županstvo sv. Križa ne odstopi od tega svojega prepričanja, ker tu gre za 80-100 gl., katere morajo mladeniči plačati v občinsko blagajno, ako hočejo plesati. Za vsak ples je določena pristojbina 20 gl. A pomislilo naj bi sl. starašinstvo, da oni denar, ki ga občina prejme pri plesih, je Judežev in nima nikakega teka; Konservativni bodo Križani bržkone tudi gledé poštnega pečata na Čest! — Tudi v Lokavcu dosledno vsako leto mladina brusi peté in pri plesu se pridno toči laško vino, kojega je tamkaj velika zaloga. (Čudno, na Vipavskem! Uredn.)

Enaka zaloga je baje tudi v Ajdovščini, a ne z uspehom. Lep glas delajo te zaloge domačemu vinu! Po Gočah in Šmarjah je domačega vina dovolj; čemu tedaj laško! Če so pa že oni tako nespametni, bodi vsaj Ti priprosti kmet in delavec toliko razumen, da si raje privoščiš kozarec zdravega rumenega Vipaveca, kakor pa one črne in pa kakor se govori, celo škodljive laške godle! Ne goljufaj sam sebe! — Krasen je bil pogled po Vipavski dolini 4. julija zvečer. Razni kresovi naznanjali so god sv. Cirila in Metoda. Posebno so se žarili v Ajdovščini, na strmeh Čavnu nad Kamnjami celo dva, eden je poznó, v noč razsiral svoje žarke nad vso Vipavo, tam nekje pri sv. Tilhu, po Brjah in Šmarjah, na Brdu, v Vrtovini in drugod. Tudi gorenji del Vipave bil je močno razsvitljen. Sv. Križ, središče Vipavske doline, je bil letos oni večer — temen!

Iz Rihemberga, 2. septembra. — V nedelje 20. avgusta slavila je naša vas rojstni dan Njegovega veličanstva, našega presvitlega cesarja. Strelj topičev so nas že predvečer rojstnega dne, osobito pa ob slavn. večeru, sponinjali na pomen proslave, ktere se je v ožjem znisu radovala krajevna množica pri skupnem obedu na vrtu g. župana A. Pečenko-ta. Prostor, kje se je vršila obedna slavnost, so bili okusno oklepani z vrtnimi grmi, z barvanimi lampijoni in z zastavnimi traki, iz katerih sredine je razgledno visela slika našega vladarja. Po končanem obedu nastane g. župan Anton Pečenko, ter je v jedrnatih besedah pomen slavnosti, napil je po dovršenem govoru v najvišje blagostanje presvitlega cesarja, v kar se je navzoča družba nardušeno pridružila. Sledila je cesarska pesem, ktero je občinstvo stoje zapelo, in zadoneli so krepki živjoklici. Nadalje govoril je v navdušeni besedi g. Emil pl. Pregl, poudarjajoč prijubljeno voljavnost našega cesarja, napilši mu vneto s trikratnim živjoklicem. Vršile so se še mnoge knapitnice, ter podajali se govori raznih obednih gostov, med katerimi omeniti nam je g. Alojzija Makoveca.

Ob miraku nam je pa še uljudno svetila slavno-tna razsvetljava lampijonov, da se je v svetlem blišču razgledal dvoranstveni prostor pod milim nebom.

Pozno v noč se je razšla krajevna družba, složnih misli in želj, da bi se še mnoga leta slavil rojstni dan Njegovega veličanstva našega vladajočega cesarja.

Zopet zaplemba!

Naš gospod državni pravdnik je jako fin gospod; uneje se, da je zaradi tega zelo izbirčen. Vse, kar je najlepše in najboljše, vse najslastnejše oevirke hoče le on sam imeti. Da to nam ni prav, našim čitateljem pa tudi ne, za to se, seveda, on ne briga.

Tudi današnja številka „izdaja za Gorico“ je bila temu gospodu tako zelo po godu, da jo hoče le sam čitati in le on sam shraniti te prve lične izdelke naše nove tiskarne za vedni spomin. Ta izredna čast našej tiskarni nas pa nič kaj ne veseli, ker gospod državni pravdnik nam je za en sam obedček pohrustal preveč oevirkov, katere smo poklonili za slavnosten obed „bodočemu“ goriskemu županu dr. Maraniju zaradi njegovega udrihanja v mestnem starešinstvu po nas Slovenceh. Mi nismo ne živina in ne divjaki, kakor je on trdil. Ta mož je namreč spravil „napad“ na solkanski cesti v mestno starešinstvo, a na njegovo blebetanje smo dali primeren odgovor.

V enem mesecu tri zaplembe — to je za tednik preveč časti. — Ni sreče brez nesreče, de pregovor! Tako je tudi 1. št. našega lista, ki se je tiskala v svoji tiskarni, imela smolo, da je preveč ugajala državnemu pravdniku in bila zaplenjena, da ni smela na dan.

In takó nam je imenovani gospod s svojo veliko ljubeznijo do nas in s svojim izrednim odlikovanjem našega prvega izdelka pokvaril vse veselje do onega dne, kateri smo polni oduševljenja proslavili s posebnim uvodnim člankom. Smola.

Domače in razne novice.

† **Adolf Harmel**, župnik in dekan v Komnu, preselil se je v boljše življenje preteklo soboto 2. septembra. Rodil se je za ta svet 28. aprila 1847. v Idriji, kjer mu je bil oče uradnik v svetovno znanem rudokopu živega srebra. Bogoslovje je izvršil v osrednjem bogoslovskem semenišču v Gorici, kjer je bil v duhovnika posvečen 24. sept. 1870. Okoliščine so nanesele, da je svojo novo mašo

pel v prijaznem Rihembergu, kjer je takrat župnikoval nepozabni gospod Janez Črv, prej dolgoletni vikar na Ljubušnjem. Kaplanoval je več let v Cerknem, dokler ni dobil župnije v Šebreljah. V obeh krajih bil je zadovoljen, ljudstvu priljubljen in z njim srčno zvezan. Zato je s težkimi srecem zapustil predrage mu gore, ko mu je bilo pred štirimi leti iti na sivi Kras, da zasade mesto župnika in dekana v Komnu po smrti njegovega prednika Jakoba Doljaka. Dolgo se tukaj ni mogel popolnoma udomaciti, a slednjič prenehal je vse ovire s krepko svojo voljo, ki se ni strašila nikakih težav. Svojim ovčicam

bil je srčno udan in vedno se je vedel kot njihov skrbni oče in oprezní pastir. Kakor bi bil slutil, da mu ne bo več dolgo prostora med živimi, povabil je letos novomašnika č. g. Kroupo, češkega rojaka, naj bi pel v Komnu svojo novo mašo, da bi tako povrnil ljubav, ki mu je bila izkazana pred 23. leti.

Rajnik je bil vse svoje življenje velik prijatelj lepemu petju. Na Cerkljanskem imel je s početka prijatelje duhovnike enako umete za lepo pesem, s katerimi je preživel marsikatero srečno uro, s katerimi je oskrboval ondašnjim cerkvam izvrstne pevske zboru. V Šebreljah je naučil priproste kmečke pevce in pevkinje, da so izborno peti v cerkvi in zunaj nje. Cecilijansko društvo in petje imelo je v njem delavnega in spretnega pospositelja. Naravno tedaj, da je bil rajnik mehkega, mило-veseliga značaja, brez zvijače in brez hudobije, podoben otroku, ki je sam nedolžen in krotak in ima tudi druge kot take, če tudi morda tega ne zaslužijo vselej. Osorne, surove ali nestrpne besede ni bilo iz njegovih ust. Le ljubezen do dobrega ga je mogla ogreti; ali nasproti bližnjemu vedel se je vedno spoštljivo, kakor da ima stvar pred seboj, katero treba ceniti in spoštovati. S ponižno vernostjo družil je ljubezen do naroda, katere se ni sramoval. O raznih prilikah je odločno zatrjeval, da treba narodu varovati in braniti poleg vere tudi narodnost in narodne pravice. Radodaren je bil do skrajnosti; mnogi bodo pogrešali umrlega župnika. Toliko v naglici. Naj bi se našel med ožjimi prijatelji rajnika kdo, ki bi obširneje popisal njegovo življenje; njemu v zasluženo čast, drugim v tolažbo in posneno. Rajniku pa daj Bog večni mir in večna luč naj mu svetli.

O solkanskem „napadu“ vlada se vedno največja tema, dasi so bili sodnijski preslišani že malone vsi Solkanec in cela vrsta drugih pri. Iz preiskovalnega zapora so izpustili že vse Solkance razun enega 16-letnega mladeniča, kateri velja kot zadnja zaslonba kazenske preiskave. Mladenec ima namreč prst nekoliko ranjen in to je dalo preiskovalnemu sodniku Mussini že zadovoljen sum, da se je tudi on udeležil napada. Mladenec si je prst ranil pri prekladanju težkih zaganje v Lenassijsvi žagi.

Kar pišejo lahonski listi o Solkancih brez vsakršne bojazni pred zaplembo, silno vznemirja celo najhladnokrvnejše duhove, ki se uprasajo: Kakó dolgo bodo lahonski pohajači obrekovali naše mirno ljudstvo? Kakó dolgo bodo oblastalje še podpirale take gadobije?! Vsak pobalini, ki si kar na suhem izmišlji kak „napad“ ali kako „provokacijo“, ima v nekaterih krogih več vere nego vsi naši odlični možje v okolici. Take odnose si slovensko ljudstvo s krvjo zapiše v najglobokejše kote svojega žaljenega srca.

Strogost na krivem mestu. — Simon Gravnar iz St. Ferjana št. 62, sel je v soboto proti domu. Na cesti proti novemu mostu srečal se je z drugimi vozovi, katerim se je takó unaknil, da je prišel z dvemi kolesi s ceste na drevored, kjer je prostor le za pešce. Takoj sta bila poleg dva mestna stražnika, zgrabila prav ostru Gravnarja, storila plačati 1 gld. in zagrozila mu, da bo klican še na magistrat. — Ta strogost ni na pravem mestu! Kedar pa irredentovski kolesarji nadlegujejo ljudi po drevoredih na izrečno njih zabranjenih krajih, tega nihče ne vidi!

Izzivanje. — Razne tolpe pijanih Goricanov pod se zlasti ob nedeljah po okolici popevaje naravnost izzivajoče pesmi. Tudi po noči ne dajo miru. Ljudje se jezijo in to po vsej pravici.

Pred časom pijančevalo je več Goricanov v neki gostilni ob cesti v Kromberg. Tamkaj sta mirno sedela tudi dva Slovence, katera začnejo siliti, naj kričita: „Evviva la nostra Gorizia!“ Moža sta se branila na vso moč, eden pa je začel upiti: „Živio naša Gorica!“ To je Goričane strašno jezilo, da so bili siraš-

no hudi in da so začeli zmerjati in zasramovati slovenska moža. — Kakó naj imenujemo tako početje?

Na Trnovem je neko noč zbudilo ljudi iz spanja nenavadno kričanje in razsajanje. Nekdo napne boljše ušesa in sliši tuje, laške glasove, sliši — irredentovske klice na Italijo, Umberto, Garibaldija itd. Izvalcem se ni zgodilo nič hudega. Recimo, da bi bili ljudje po koncu in da bi bili takim irredentovskim kričačem po zasluženu posvetili doli v Gorico, koliko upitja bi zagnali lahonski listi! Naše mirno slovensko ljudstvo pa mirno poslušaj vsa taka izzivanja!

Zanimiva poslanica. — Neki Giovanni Pototschnik ali: Ivan Potočnik pribeil je v „Corriere“ od torka poslanico, s katero si gotovo ni pridobil časti pri onih, pri katerih jo je iskal, pri vseh drugih si je popolnoma napravil svoje dosedanje spoštovanje. Povedal je, da je rojen v Komnu na Kranjskem, da je torej Slovenec po rodu, toda ko je prišel v Gorico, sprejel je jezik našega meščanstva (kateri je ta?), s katerim deli vsa čustvovanja. Kaka so ta čustvovanja, pové nam Pototschnik (zakaj ne Pototschnigg, to je še lepše!) sam, namreč, da je o svojem času sprejel vodstvo v teranske godbe, a pozneje je službo odložil, ker je uvidel, da to ni bilo po volji — „meščanstvu“. (Kateremu meščanstvu?) Ta slovenski Komničan, zdaj Italijan „di puro sangue“ piše torej popolnoma v zmislu „Corrierovem“. Ali mu je bilo res treba take sramote?! Ali bi se ne obrnila v grobu njegova slovenska mati, ko bi prišli do nje taki žalostni glasovi o njenem sinu-renegatu?!

Radodarni doneski. — Zadnjič so izostali nekateri radodarni doneski za naše šolske namene; priobčimo jih prihodnjice.

Ministerstvo dovolilo je tudi letos 300 gld. podpore za otroški vrt v ulici sv. Klare, kamor se hodijo poučeval v vrtnarstvu gojenke goriskega učiteljskega.

Šolsko leto je tu, ko nam na „Sloginih“ solah stroški narastejo, ker bo en razred več. Zato naj bi dobrotniki naše mladine ostali zvesti podporniki naših zavodov tudi zanjprej, ker brez njih pomoči bilo bi 400 slovenskih otrok brez pouka v materinem jeziku.

Fotograf Nigl je zapustil Gorico in se nasedil gori nekje med Nemci. Tu v Gorici ni imel več ugodnih tal, od kar se je nastanil tu slovenski tekmeec g. A. Jerkič, ki sicer tudi ne izhaja kdo vé kakó sijajno, a toliko je dosegel, da je že ukoreninjenemu Nignu izpodbil stali čé.

Zaplemba. — Čudež se je pripetil! „Corriere“ od sobote je bil zaplenjen zaradi solkanske zadeve. No saj je že dosti pisaril in hujskal proti slovenskim okoličanom, ne da bi mu bila beseda prestržena. Tudi v soboto so vsi goriski naročniki brali njegove hujskarije, znanj Gorice pa itak nima skoro nikakih naročnikov.

Današnji številki — mo nameravali dodati dve strani priloge. A ker je moral list iziti zaradi jutrajnjega praznika en dan poprej in ker v tiskarni ni še vse v pravem redu in temu, ni je bilo mogoče dogotoviti. Zato nismo mogli priobčiti nekaterih dopisov in spisov naših gg. dopisnikov, kar naj nam blagovojno oprosté. Kar je zastalo ta teden, pride na vrsto prihodnjice.

Drobne novice. — Trinovs zasledili so tudi že v Vrtovinu. Kaj bo? — Presv. cesar je povodom svojega rojstnega dne pomilostil 61 jetnikov, med temi 4 v Gradšču ob Soči. — V Svetem pri Komnu je slikar Dolneri preslikal stranska oltarja; delo je stalo 200 gld., katere so občinarji nabrali med seboj. — Dež smo dobili danes po noči. — Mala učence sprejme na hrano neka rod-bina blizu gimnazije v ulici sv. Klare. Več se poizvó pri našem uredništvu.

Zopet „izzivanje“. — Znani babjek v Trstu „Piccolo“ pripoveduje o novem napadu na nekega „visokega c. kr. dostojanstvenika“ in njegovo soprogo. — Mi smo se takoj hoteli prepričati, kaj je na tem resnice. Evo:

Poličijski uradnik šel je s svojo soprogo na sprehod v Solkan. Na poti je baje srečal ljudi, ki so začeli klicati: „Živio Slavija“ (!!!)

Najpoprej silno dvomimo, ali je dotičnik res slisal take klice. Drugič pa izjavljamo, da taki klici še niso nikako „izzivanje“, kajti na svoji zemlji lahko vsak hip pozdravljamo svojo domovino, če tudi bi bilo poleg sto tisoč policijskih uradnikov. — Omeniti treba, da dotični uradnik je v Solkanu povsem neznan osebja.

V Tolminu se bodo konečno vršile občinske volitve 11., 12. in 13. t. m. Neodvisna narodna stranka se odločno postavi v boj proti Cazzafuri, ki je imenovan neumnost našo preznamenito šolsko družbo sv. C. in M. Slovenski trg ne sme imeti takega župana, kar bi bila največja sramota in bi dokazovalo, da v Tolminu res po skritih poteh gospodujejo irredentovci in naši „Corrierovci“. Vsi zavedni volilci bodo volili le take moze v starašinstvo, ki bodo volili županom odločnega narodnjaka, izobraženega in vseskozi poštenega moža g. Oskarja Gabersčika. Mi z veseljem pozdravljamo to novico in prav toplo priporočamo narodnim volilecem, naj se vendar ne bojé zamere pri ljudeh, ki so v Tolminu priromali s trebuhom za kruhom, marveč odločno naj se postavijo na noge, da dobi Tolmin enkrat takega župana, kakoršnega mu je treba. Volilci, v vaših rokah je narodna čast našega lepega trga.

V Boleu so imeli v torek popolen narodni praznik. Ko je opoldne došlo poročilo o soglasni izvolitvi grofa Alfreda Coroninija, začeli so topiči pokati, na trgu pa je marljivo in neudrudni občinski sluga Namilih povzdignil narodno trobojnico. Ko se so Bolčani vračali (bili so Mirje veliki vozovi in sedem kočij), pozdravljali so jih topiči. Zvečer je bilo v trgu vse živo; goreli so umetni ognji in ljudstvo je oduševljeno klicalo: „Živio naš poslanec Alfred grof Coronini“.

Tiskar Obizzi, ko je srečno pregnal naš list iz svoje tiskarne in prisilil nas, da smo se postavili na samostojno nogo, bi rad zamenil nov prepis z nekakim novim listom, ki naj bi mu služil za reklamo. Danes hodi v njegovem imenu po mestu čevljar Howanski nabirati naročnikov. Do 10. ure danes bill so podpisani že — Mirje inserenti „Prim. Ljaka“. Bog daj srečo!

Kakó lazejo. — Damašnji „Corriere“ pripoveduje, da je bila 2. t. m. na solkanski cesti pretepena gospá Beter, soproga gozd-nega nadzornika, ker so jo zamenili za gospá Branetti-Cecconi, in da jo je zdravil dr. Pontoni. Kakó ti ljudje lazejo, razvidno je od tega, da prva gospá živi zdaj pri Radovljici na planini Jelovec 1300 m. nad morjem; druga gospá pa živi na čisto slovenski zemlji v Krmici nad Šempasom.

Na Proseku začne 16. t. m. pouk na lamošnji c. kr. pripravljalnici za srednje šole. Upisovanje bo 15. t. m.

„Slovanska knjižlica“. — Opozarjamo na oglas na četrti strani.

Kranjsko. — (Dijaško podporno društvo „Radogoj“) imelo je še le danes teden svoj ustanovni občni zbor, a že do zdaj je pripravljali odbor prejel nad 20.000 kron radodarnih doneskov. To je požrtvovalnost, kakršne ne vidimo pri velikih narodih. — Tudi g. dr. Andrej Lisjak v Gorici je med prvimi dobrotniki z Goriskega; daroval je 100 kron. — Društvo bo podpiralo revne slovenske dijake na visokih solah. Obširnejši članek, ki nam je došel iz Ljubljane, priobčimo prihodnjice.

(V Novem mestu) so imeli v kratkem dva shoda; prvi je priredilo katoliško društvo, drugi pa je sklical poslanec Šuklje, da je podal račun o svojem delovanju.

(Veleč g. Tomo Zupan) požrtvovalni predsednik družbe sv. C. in M., imenovan je veroučiteljem na višji gimnaziji ljubljanski.

Tiskarskega učence sprejme naša tiskarna po jako ugodnih pogojih; stanovati mora v mestu ali pa v najbližji okolici. Dovršiti je moral vsaj ljudsko šolo z dobrim uspehom; prednost imajo tisti, ki so hodili v 2. ali 3. gimnazijski razred.

Iz Koroške. (Pomanjkanje slovenskih obrtnikov in trgovcev.) Koroški Slovence je v tem oziru preveč konservativna, da se ne more z tepla ločiti od poljedelstva ter se le silno nerad loti rokodelstva, kake obrti ali kupčije. Za Kranjec je bila v enem oziru sreča, da se je pod Napoleonom dovolilo razkosanje zemljišče; na ta način je nastalo mnogo malih posestnikov, ki niso mogli družine preživeti samo z zemljiškimi predelki ter so bili primorani iskati kak postranski zaslužek, hoditi z rokodelstvom, ali gostilnico ali pa s kako barantijo. Tako so polagoma manjša obrtnije in kupčije prešle v domače roke in nemški priseljenci so postali nepotrební. Na Koroškem so pa še večje kmetije in ljudem ne preostaja časa, pečati se še s čim drugim. Zato so obrtniki in kramarji po mestih, trgih in večih vasch več del Nemci, ki utišnejo tem krajem nemški pečat in skušajo še slovensko okolico kvariti z nemškim libera-

lizmom. Čeravno živijo od Slovencev, so vendar večinoma zagrizeni nasprotniki slovenskih teženj. Koroskim Slovincem bi bilo mnogo pomagalo, ko bi se med njimi naselilo mnogo poštenih slovenskih rokodelcev, obrtnikov vsake vrste in pa trgovcev in kramarjev. Kranjski Slovenci, namesto da se med seboj prepirajo, bi veliko bolje storili, ko bi v obilnem številu pristopili kot pravi in podporni udje k slovenskemu obrtnemu društvu, ki se je ustanovilo v Celju, ter ga krepko podpirali. S tem bi tako sebi, kakor drugim Slovincem pomagali. Društvo bi moralo namreč toliko podpore dobiti, da bi zamoglo pod rama seči mladim, poštenim in zmogljivim slovenskim rokodelskim in trgovskim pomočnikom, da bi na Koroskem, ali Štajerskem, ali Primorskem samostojno obrt pričeli, se naselili, oženili in slovenski živeli podkrepili, tujega pa spódrinili. To bi bilo več vredno, kot sto narodnih veselja.

Iz Istre. — Nekaj časa je, kar je neko društvo spustilo v Unaku v morje novi parnik „Sv. Marko“ imenovan. Vožne cene so primeroma visoke: 1 gld. — 60 kr. — in 30 kr., ali kljub temu je omenjeni parnik vedno prenapolnjen z ljudmi, med tem ko je parobrod poreškega društva, kateri prevažajo potnike od Poreča navzgor po vseh pobrežnih mestih do Trsta le za borbih 30, 20 in 10 kr. — navadno le prazen. Uzrok temu, pravijo, je ta, ker so v društvu pri prvem parniku oni ljudje, katere imenuje ljudstvo navadno z besedo „beli“, torej taki, kateri se odlikujejo po svojih visokih idejah do one dežele, ki leži onstran Jadranskega morja. Vrhu tega so ti „beli“ takšni mogotci, ki domače ljudstvo s silo gonijo na svoj parnik in po drugi strani tudi izvrstno zató skrbé, da se onim znanim potnikom, ki se vozijo na poreškem parniku, živzga ali pa tudi da se na druge načine nadlegujejo ali preganjajo.

Trina us po Istri se dobro „gméra“. Posebno sedaj se dobro pozna, kjer je ta smrtni sovražnik vina zaril svoje krepilje. Po celi vinogradi imajo ono bolezen, ki se jej pravi „zlatica“; perje veni in grozdje odpada. V Poreču imajo jo celo v vinogradih kmetijske šole, od kjer dobiva več vinorejcev tudi trtne kolči. — Lepa je ta! Psi! Pa ti ljudje so previdni. Saj so prepovedali v zadnjem času lov; bojé se namreč, da bi lovec, ko bi smuknil skozi okuženi vinograd, zanesel „filoksero“ v zdravi vinograd! — Seveda, zajec ali pa druga divjačina nima takega leka. Hm, čudni ljudje to!

Listnica uredništva. — Dopisniku „iz učiteljskih krogov“: Ne poznamo razmer, koje omenjate; od druge strani tudi nismo prijeli še nikake podobne izjave, zato se ne maramo mešati v te zadeve. — Dvema dopisnikom od beneške meje: Danes ni bilo mogoče. Prihodnjé. — Dové v Ljubljani: Članek o „Radogoju“ priobčimo prihodnjé. Hvala lepa! — Podravski: Spomine priobčimo v prihodnjih dveh številkah. — Sl. županstvo v Biljani: Kako naj bi popravili zadnjo novico v „Primorcu“, nam niste povedali. Prosimo pojasnila. — Prijateljem v gorah: Vse je tako, kakor pišete. Veseli nas, da tako dobro umejete položaj in poznate stranske hujšake, katerim je preprič za sam ob sebi namen. — Presrečna hvala vsem tistim prijateljem, osebnim ali političnim, ki so nam častitali h koraku, da smo se postavili s tiskarno povsem na samostalne noge.

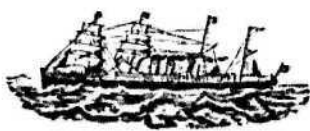
Verfälschte schwarze Seide Man verleihe ein Musterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die etwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Aechte, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verleiht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbräunlicher Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und brüchig bleibt) langsam fort, namentlich glänzen die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff versehen), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nicht kräuselt, sondern krümt. Zerdrückt man die Asche der echten Seide so zerfällt sie, die der verfälschten nicht. Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (k. u. k. Hoflieferant), ZÜRICH versendet gern Muster von ihren echten Seidenstoffen an Jedermann und liefert einzelne Rollen und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

Železnato vino pripravljiva G. Piccoli, lekar v Ljubljani. V tem vinu je raztopljeno železo tako, da je more prebavljati tudi najslabši želodec, radi česar je rabijo z najboljšim uspehom osebe z nezadostno krvjo, kakor tudi take, ki so oslabele vsled bolezni. Ne more se zatorej zadostno priporočati materam, katerim je mnogo do zdravja svoje dece. Bledi, mršavi otroci, in sploh taki, kateri izgledajo bolešno, so vsled nezadostne svoje krvi vedno bolj podvrženi otroškim boleznem ter tudi laglje na istih poginajo ali pa jih zmoro mnogo težavnejše nego zdravi in krepki. Vseled rabe tega vina okrepi želodec; množi se tek, prebavljanje je lahko, množi se v našo hrano tolikanj potrebna kri ter vdobi se sveža barva, koja znači zdrave. — Cena steklenici for. 1. — Večje steklenice f. 1.50. Zunanje naročbe izvršuje se točno proti poštenem povzetju.

Zahvala. Podpisana rodbina presrečno zahvaljuje tem potom vse ljube sorodnike, cenjene prijatelje in znance, ki so sprenili našega ljubljenelega sina, oziroma soproga, očeta, brata in svaka **Antona Leban-a** k večnemu počitku; se posebno častite darovalce krasnih vencev, častilo občino za krasen venec, preč. duhovščino, črniške pevce za ginljivo nagrobnico in sploh vse one, ki so nam na katerikoli način skazali svoje prijazno sočutje, ali skušali povečati tužno slovesnost. V Črničah, 31. avgusta 1893. **Zahajjoča obitelj Leban.**

Učence sprejme na hrano in stanovanje Luceja Bratina, Magistratna ulica (Municipio) št. 9. Zagotavlja skrbno postrežbo in varstvo njej izročene mladine.

Šolske knjige. za gimnazijo, realko, za žensko učiteljske in za vse druge šole v Gorici in na deželi, kakor tudi vse šolske potrebščine, ilustrirani in modni časopisi dobivajo se v knjižarni: **Josip Pallieh na Travniku v Gorici.**

Vozni listi in tovorni listi v **Ameriko.**

Kraljevski belgijski poštni parobrod „Red Stearn Linie“ iz Antverpena direktno v

New Jork & Philadelfijo koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade. Na uprašanja odgovarja točno: koncesijovani zastop **„Red Star Linie“** na DUNAJU, IV Weyringergasse 17 ali pri **JOSIP-U STRASSERJ-U** Statbureau & commercieeller Correspondent der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

Kdor hoče pripravljati dobro kavo, kupi naj si **Ölzo-ovo kavo** Ölzo-ova kava je najboljša kavino pri-mesilo. Ölzo-va kava nima vsebi hrushk. ne repe, ne sirupa. — Prodaja se v vseh prodajalnicah jestvin

„SLOVANSKA KNJIŽNICA“ izhaja vsakih 14 dnij, takó da izide na leto 26 snopičev. Naročnina znaša 2 gld. 60 kr. na leto ali le po 10 kr. za vsak snopič, ki bo obsegal 3 do 5 tiskanih pol male osmerke. Posamični snopiči se bodo prodajali po 12 kr. Od začetka bomo izdajali krajše povesti, ki ne bodo obsegale nad 3 snopiče. Ko podamo v tej „Slovanski knjižnici“ večje število krajših povestij, lotimo se obsežnejših del slovečih slovanskih pisateljev. Nekatera znamenita leposlovna dela, katera čitajo v prevodih že razni neslovanski narodi, se že poslovenjujejo za našo knjižnico. Poleg prelagalcev iz češčine, poljščine, slovaščine in ruščine pridobili smo sotrudnika, ki bo prelagal tudi iz bolgarščine; naš rojak gosp. profesor A. Bezenšek v Plovdivu pa nam oskrbi izvornike najboljših bolgarskih povestij ter izposluje pri pisateljih pravico za prelaganje. Tudi za prevode iz ruščine oglašilo se je več gospodov, ki so nam obljubili stanovitno sodelovanje. — Več slovečih ruskih leposlovnih spisov imajo gospodje že v delu. Ako nam ostanejo gg. prelagaleci zvesti sotrudniki in ako slovensko čitajoče občinstvo v obilnem številu poseže po tej knjižnici, potem se smemo nadejati, da „Slovanska knjižnica“ postane v malo letih bogat zaklad najkrasnejših biserjev iz vseh slovanskih književnosti. Doslej se je oglašilo že lepo število naročnikov, ki nam vsi zagotavljajo, da bodo naše podjetje širili med svojimi prijatelji in znanci. Vse te rodoljube presrečno zahvaljujemo na tem mestu in jih prosimo, da bi nam nikdar ne odtegnili svoje blagodejne podpore. — Želeti bi bilo, da bi našli obilo posnemovalcev. Prvi snopič izide v drugi polovici tega meseca. Naslovno stran glej na desni strani teh vrstic. — Priporočevaje to književno podjetje vsem prijateljem slovenske leposlovne književnosti, bilježi se z vsem spoštovanjem **„Goriška tiskarna“ A. Gabršček.**

Lekarna Trnkóczy-ja zraven rotóvža v Ljubljani prodaja in vsak dan s prvo pošto razpošilja **Marija-celjske kapljice** za **želodec** zdravno preverjeno in znano zdravilo s črtilnim in kre-pilnim vplivom pri motenem prebavljanju, pri krču v želodecu in zabasanju. 1 steklenica velja 20 kr., pol ducata 1 gld., 1 ducat 2 gld., 5 ducatov samo 8 gld.

JOS. KRAVAGNA veletržec z vinom in žganjarni v **Ptjuju (Pettau) na Štajerskem** prodaja: pravi *slivovec* iz leta 1892. po . . . 42 gld. hektl. staršega . . . 53 . . . pravi *trpinovec* iz leta 1892 . . . 38 . . . staršega . . . 41 . . . pravi *brinovec* . . . 58 . . . vino (lastni pridelek) . . . 18 . . . Dalje ima bogato zalogo vina na izbico, cenejše in dražje, a tudi buteljke raznih vrst.

Privaten zavod za dečke, ki bodo obiskovali javne šole, odpre se v **GORICI** začetkom 1893-94. pod vodstvom stolnega vikarija. Za stanovanje, hrano in nadzorstvo bo znašala mesečina 15 gld.

V pojasnilo. V zadnjem času se je pomnožilo število tistih, ki prebirajo vrednost svojih izdelkov praznega žita (ječmena, slada, pšenice, itd.), sklicujejo se na moji dve knjigi: „*Tako bi morali živeti*“ in „*Moje zdravljenje z vodo*“ ter imenujeje večkrat moje ime *hoté* dati občinstvu razumeti, da sem jaz priporočil vse take izdelke. **Zategadel izjavljam, da nimam nikake zveze s takimi izdelki razum onih tvrdke Kathreiner na Dunaju in v Monakovu.** Jaz sam pijem vsak dan to sladno kavo, ki se pije tudi v otroškem vrtu in v bolnici pri nas. Na podlagi teh skušenj morem ga toplo priporočati. **Wörishofen, 21. jan. 1893.** **S. Kneipp s. r. katoliški župnik.**

„SLOVANSKA KNJIŽNICA“ Snopič I. Leto 1893. Slovanská knihovna. Славянская Библиотека. **SLOVANSKA KNJIŽNICA.** Urejuje in izdaja **Andr. Gabršček.** **Ratmir** Povest iz česke zgodovine. *Spisal Jan Vávroz; Poslovenil Petrovič.* Tiska in zalaga „Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici, Gosposka ulica šte. 9.